

Bruxelles, 27. veljače 2024.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2023/0323(COD)

6586/1/24
REV 1

COMPET 166
MI 169
IND 78
ECOFIN 179
FIN 156
CODEC 478
IA 47

NAPOMENA

Od:	Odbor stalnih predstavnika (dio 1.)
Za:	Vijeće
Predmet:	Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju zakašnjelog plaćanja u poslovnim transakcijama – rasprava o politikama

Za delegacije se u prilogu nalazi informativna napomena predsjedništva o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju zakašnjelog plaćanja u poslovnim transakcijama s ciljem rasprave o politikama na sastanku Vijeća za konkurentnost 7. ožujka 2024.

Informativna napomena predsjedništva

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju zakašnjelog plaćanja u poslovnim transakcijama

Rasprava o politikama

1. Prijedlog Komisije

Zakašnjelo plaćanje računa utječe na poduzeća iz svih sektora u svim državama članicama EU-a. Posebno negativno utječe na mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) jer se ona oslanjaju na redovite i predvidljive novčane tokove te imaju ograničeniji pristup likvidnosti od velikih poduzeća.

MSP-ovi koji primaju plaćanja sa zakašnjenjem moraju pokriti posljedični manjak likvidnosti kratkoročnim zajmovima, čime se povećavaju njihovi troškovi financiranja. Smanjenje slučajeva zakašnjelog plaćanja ključan je element kako bi se MSP-ovima osigurala prijeko potrebna likvidnost za ulaganje u inovacije ili prijenos smanjenja troškova na potrošače.

Stoga je Direktiva o kašnjenju u plaćanju¹ donesena kako bi se zaštitila europska poduzeća, posebno MSP-ovi, i povećala njihova konkurentnost. Međutim, danas su zakašnjela plaćanja uzrok 25 % stečaja u EU-u. Zbog toga je Komisija 12. rujna 2023. objavila Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o suzbijanju zakašnjelog plaćanja u poslovnim transakcijama. Njegovi su ciljevi otkloniti nedostatke Direktive o kašnjenju u plaćanju, s ciljem poboljšanja platne discipline svih uključenih subjekata i zaštite poduzeća od negativnih posljedica zakašnjelog plaćanja u poslovnim transakcijama. Dio je to šireg „paketa olakšica za MSP-ove”, koji je uključivao i Direktivu o pojednostavnjenju poreza za MSP-ove i najavu Komisije o nizu mjera za pojednostavnjenje postupaka za MSP-ove, poboljšanje njihova pristupa financiranju i kvalificiranoj radnoj snazi te potporu MSP-ovima tijekom njihova poslovnog ciklusa.

¹ Direktiva 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (preinaka), SL L 48, 23.2.2011., str. 1–10.

Revizijom pravila o zakašnjelim plaćanjima koju je predložila Komisija postojeća direktiva zamjenjuje se uredbom s obvezujućim maksimalnim rokovima plaćanja od 30 dana za sve poslovne transakcije između poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela. Na temelju te uredbe automatski bi se plaćale naknade i kamate u slučaju zakašnjelog plaćanja te bi te nove mjere bile popraćene strogim provedbenim okvirom. Osim toga, poduzećima bi se olakšalo ostvarivanje njihovih prava smanjenjem opterećenja i olakšavanjem pristupa djelotvornoj pravnoj zaštiti putem mirenja.

Prema procjeni učinka koju je provela Komisija, cilj je novim pravilima smanjiti zakašnjela plaćanja za 35 %. Nadalje, znatno bi se smanjilo vrijeme koje poduzeća utroše na javljanje svojim dužnicima, čime bi se europskim poduzećima uštedjelo 340 milijuna radnih sati, odnosno 8,7 milijardi EUR. Osim izravnih novčanih koristi, time bi se trebala pravednije raspodijeliti likvidnost u gospodarstvu i smanjiti ovisnost MSP-ova o vanjskom financiranju. Cilj je zaštititi MSP-ove, koji često nemaju pregovaračku moć i prisiljeni su prihvatiti nepravedne uvjete plaćanja.

Instrument koji je Komisija predložila za preispitivanje jest uredba. Naime, Komisija smatra da uredba ima brojne prednosti, uključujući rješavanje prekograničnog aspekta zakašnjelog plaćanja. Zahvaljujući uredbi ključni aspekti, kao što su maksimalni rok za plaćanje i postupke provjere, stopa zateznih kamata i iznos paušalne naknade, bili bi isti i izravno primjenjivi u cijelom EU-u. Na taj se način osiguravaju jednaki uvjeti u svim državama članicama u pogledu tih aspekata.

S druge strane, države članice mogle bi donijeti strože odredbe o određenim aspektima. Zadržale bi mogućnost provedbe kraćeg razdoblja plaćanja putem nacionalnog zakonodavstva. U nacionalnom pravu može se iznimno predvidjeti postupak za prihvrat ili provjeru, ali samo kada se to smatra neophodnim zbog posebne prirode robe ili usluga. Taj postupak mora biti izričito opisan u ugovoru i ograničen je na najviše 30 dana. Osim toga, uredbom bi se utvrdile obveze povezane s provedbenim tijelima, sustavima mirenja, upravljanjem kreditima, osposobljavanjem u području financijske pismenosti i nepravednim ugovornim praksama i odredbama, no države članice trebale bi ih dopuniti u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom.

Predložena uredba primjenjivala bi se na plaćanja u okviru „poslovnih transakcija” koje treba shvatiti kao transakcije među poduzećima ili između poduzeća i javnih tijela ako je javno tijelo dužnik, a koje dovode do isporuke robe ili pružanja usluga u zamjenu za naknadu. Ta definicija uključuje projektiranje i izvođenje javnih radova te građevinskih i inženjerskih radova.

Uredba se ne bi primjenjivala na plaćanja za transakcije s potrošačima, plaćanja koja se izvršavaju kao naknada štete ni na plaćanja povezana s dugovima koji podliježu postupcima u slučaju nesolventnosti, uključujući postupke koji podliježu restrukturiranju duga.

Novom uredbom države članice obvezale bi se imenovati nacionalna tijela odgovorna za provedbu uredbe, koja bi trebala surađivati s Komisijom i drugim relevantnim nacionalnim provedbenim tijelima, te bi se utvrdile ovlasti koje ta provedbena tijela moraju imati.

2. Stajalište država članica

Države članice općenito podupiru uzimanje u obzir interesa MSP-ova i uvelike se slažu s argumentima Komisije. Mnoge države članice smatraju da bi se uspostavom predvidivih uvjeta plaćanja poboljšala kultura plaćanja u Europi, utvrdio bolji okvir za slobodu ugovaranja, stvorilo sigurnije poslovno okruženje, povećali novčani tokovi, potaknula ulaganja i time ojačala konkurentnost poduzeća iz EU-a, posebno MSP-ova.

Međutim, velik broj država članica i dionika zabrinut je zbog Komisijina prijedloga u pogledu uplitanja uredbe u slobodu ugovaranja, nedostatka stanke za inspekciju isporučene robe ili usluga i mogućih sukoba s nacionalnim zakonima. Istaknuli su da su pojedinačni uvjeti plaćanja važan dio poslovnih ugovora i da se mnogi poslovni modeli koji funkcioniraju temelje na dugim rokovima plaćanja. S njihova stajališta, ograničavanje slobode ugovaranja potaknulo bi poduzeća na premještanje ugovornih odnosa u zemlje koje nisu članice EU-a.

Velika većina država članica stoga se protivi predloženom maksimalnom roku plaćanja od 30 dana koji općenito smatraju nerazmjernom intervencijom zakonodavca. Uzimajući u obzir činjenicu da je postojeća direktiva već utjecala na slobodu ugovaranja i da je to ograničenje slobode ugovaranja opravdano ostvarivanjem općeg interesa, odnosno gospodarskog zdravlja poduzeća, a time i gospodarskog zdravlja EU-a, zahtijevaju fleksibilnija pravila i mogućnost poslovnih partnera da pregovaraju o vlastitim uvjetima plaćanja, posebno među poduzećima iste veličine. Dulja razdoblja plaćanja mogla bi se međusobno dogovoriti i ne bi nužno ukazivala na nejednaku pregovaračku moć. Uvođenje stroge gornje granice na razdoblja plaćanja podrazumijevalo bi primjenu istih pravila na različite poslovne situacije.

S time je blisko povezana i zabrinutost država članica u pogledu odabira pravnog instrumenta, posebno u pogledu učinka potpunog usklađivanja koji ima uredba, kojim bi se na jednak način postupalo sa širokim rasponom različitih poslovnih situacija te bi državama članicama ostavilo vrlo ograničen manevarski prostor za prilagodbu pravila svojem nacionalnom kontekstu.

Izražena je i zabrinutost u pogledu administrativnog opterećenja koje bi se predloženom uredbom nametnulo poduzećima i javnim tijelima, posebno u pogledu obveze glavnih ugovaratelja u ugovorima o javnim radovima da dostave dokaz da je izvršeno plaćanje za podugovaratelje.

Nadalje, nekoliko država članica zabrinjava osnivanje nacionalnih tijela kako bi se osigurala usklađenost s uredbom. Osim zabrinutosti u pogledu administrativnog opterećenja i troškova povezanih s osnivanjem i radom tih javnih tijela, postoji i zabrinutost u pogledu opsega ovlasti koje su im dodijeljene predloženom uredbom, posebno u pogledu preklapanja tih tijela s nadležnostima sudova, što bi moglo dovesti do stvaranja dviju vrsta usporednih postupaka.

3. Pitanja za raspravu

Ministri i ministrice pozivaju se da se u raspravama posebno usredotoče na dva aspekta.

- Imajući na umu ciljeve revizije Direktive o kašnjenju u plaćanju, čiji je cilj zaštititi europska poduzeća, posebno mala i srednja poduzeća, od zakašnjelog plaćanja i prelazak na kulturu ažurnog plaćanja, ministri i ministrice pozivaju se da izraze svoja mišljenja o odabiru pravnog instrumenta.
- S obzirom na nužnost zaštite gospodarskog zdravlja poduzeća, posebno MSP-ova, i prepoznajući važnost toga da javna tijela postave presedan za brzo plaćanje, ministri i ministrice pozivaju se da iznesu svoja stajališta o prijedlogu obvezujućih rokova plaćanja od 30 kalendarskih dana. Treba li uvesti mehanizme fleksibilnosti za rješavanje različitih situacija u kojima poduzeća posluju? Ti će uvidi poslužiti kao temelj za rasprave na budućim sastancima Radne skupine.
- Imajući na umu ciljeve revizije Direktive o kašnjenju u plaćanju i temeljne razloge, posebno nedostatak odgovarajućih odvrćajućih mjera i nedostatih provedbenih mehanizama, ministri i ministrice pozivaju se da iznesu svoja stajališta o predloženim provedbenim tijelima. Uz poštovanje nadležnosti sudova u građanskim sporovima, treba li uvesti mehanizme kontrole i provedbe kako bi se smanjili slučajevi zakašnjelih plaćanja u poslovnim transakcijama?